

Is timmeren een leuk vak?

In de restauratiebranche ontstaat een tekort aan goede vaklieden. De babyboom generatie gaat met pensioen. Tegelijk trekt de economie weer aan. Hoe zorgen we dat het restauratievak aantrekkelijk is voor de nieuwe generatie? Om dat te onderzoeken, laten we twee timmermannen aan het woord: Koen van der Eng en Sam Hendriks.

Bij een restauratie opleidingsproject dragen ervaren restauratievaklieden op de restauratiebouwplaats hun vakkennis over aan leerlingen, die de opleiding tot restauratietimmeren of -metselen volgen.

Koen en Sam zijn niet zomaar twee timmermannen: beiden waren genomineerd voor de onderscheiding Jong Monumentalent van 2015. Karen Schenk won de onderscheiding voor haar werk aan een open-data systeem voor Haarlems erfgoed. Koen en Sam gingen naar huis met de uitnodiging van minister Bussemaker om met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed mee te denken over innovatie en vakmanschap. De verhalen van Koen en Sam vertonen grote overeenkomsten. Koen is met zijn 29 jaar wel een stuk verder in zijn loopbaan dan Sam, die 20 is. Beiden waren als kind al enthousiast aan

het timmeren en voor beiden was de middelbare schoolkeuze duidelijk: VMBO-techniek.

Met restauratie kwamen de twee in aanraking tijdens de snuffelstage op de middelbare school. Een cruciaal moment: ze werden allebei direct gegrepen door dit specifieke vakgebied. Koen kwam terecht bij Pronk Bouw en Sam mocht rond kijken bij Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs. Koen en Sam hebben het vak onder andere geleerd op diverse Restauratie Opleidingsprojecten¹. Beiden hebben -tot op heden- nooit meer ergens anders gewerkt.

Koen Na vier jaar werken in de praktijk besloot Koen de niveau 3 opleiding Restauratie timmerman te gaan doen: “wel jammer dat het weer een niveau 3 opleiding was, maar er was niks anders om mij te specialiseren in het restauratie timmeren.” Koen’s werkgever Pronk Bouw voert een actief opleidingsbeleid. Momenteel zijn 6 van de 36 medewerkers bezig met opleidingen. Koen is, via het loopbaantraject bij Fundeon, in september 2015 begonnen aan de opleiding Professional Restauratie: “een fantas-

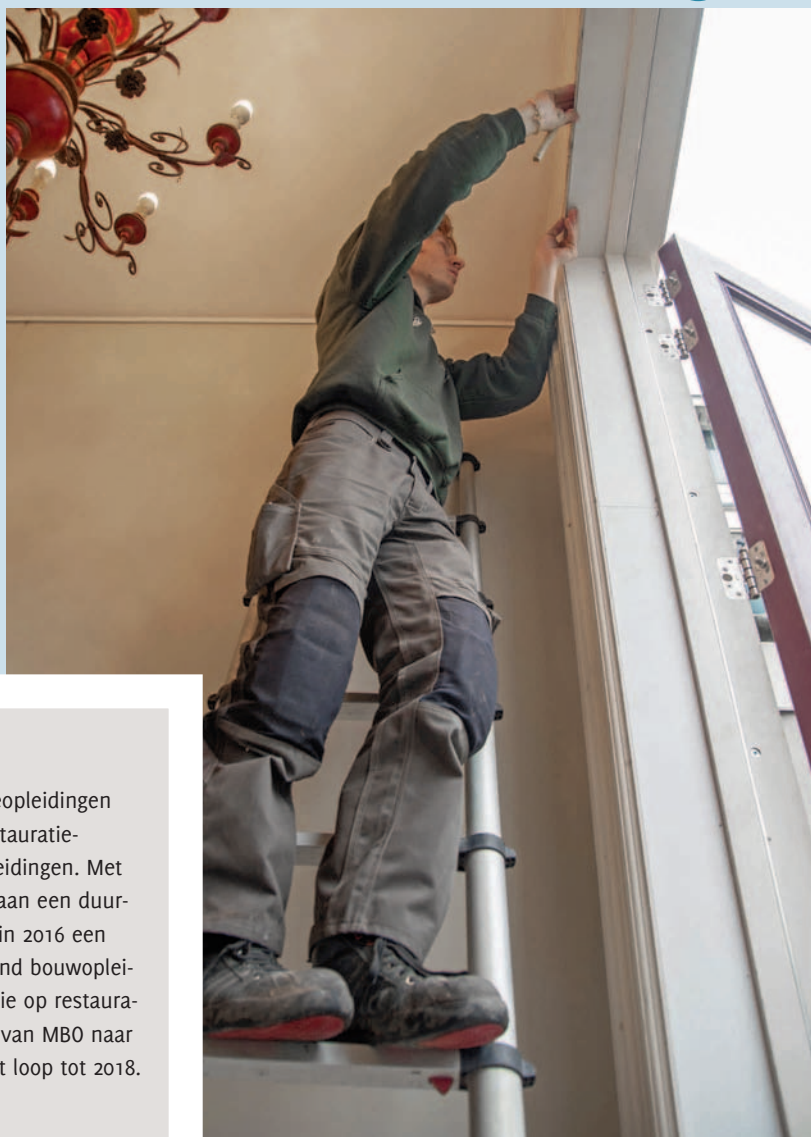
tische opleiding, ik zit in een klas met negen mensen uit alle delen van de bouw en met heel diverse achtergronden, waaronder een projectleider, een calculator en nog een timmerman. Er vindt veel kruisbestuiving plaats. Naast de lesdagen ben ik nog één of twee dagen in het weekend met de opleiding bezig.” De opleiding helpt Koen een stap verder in de richting van het uitvoerder- of projectleiderschap: zijn ambitie voor de toekomst. “Fysiek is het timmervak zwaar”, vertelt Koen: “Dat houdt je niet 50 jaar vol.”

Glenn Pronk is trots op Koen’s vakmanschap: “Koen maakt ook zelf werstukken in de werkplaats. Hij kan alle onderdelen maken voor het aanhelen van kozijnen en ramen of spanten voor kerken. Ook kan hij lood- en metselwerk uitvoeren.” Als Koen aan het werk is in een monument wil hij het liefst de benodigde onderdelen zélf maken: “omdat je zelf aan het monument werkt, weet je precies hoe het moet, wat je wilt hebben. Dat is niet over te dragen. Het is ook leuker om zelf onderdelen te maken. Dat is eigenlijk het allerleukste van het vak.”

- VMBO-snuffelstage bij Pronk Bouw
- MBO niveau 2 Timmerman bij Pronk Bouw - in dienst van bemiddelingsorganisatie Espeq, Heerhugowaard
- MBO niveau 3 Allround timmerman bij Pronk Bouw - in dienst van bemiddelingsorganisatie Espeq, Heerhugowaard
- MBO niveau 3 Restauratie timmeren bij Pronk Bouw - Regio College, Zaandam / ROC van Amsterdam, locatie Diemen
- Sinds september 2015: MBO niveau 4+ opleiding Professional Restauratie bij Koning Willem I College in Den Bosch

Met lede ogen ziet Glenn Pronk de veralgemenisering in het bouwonderwijs aan. “Je kan wel zeggen: de bouw is modulair, dus wat is het probleem? Maar na 5 jaar is onderhoud nodig, wil men verbouwen of moet er een dakkapel op het dak. Dan heb je toch een echte timmerman nodig. Je moet niet alleen opleiden voor de grote en prefab-bouw, maar ook voor klein werk.” ■

Koen van der Eng

Duurzame toekomst voor restauratieonderwijs

Het restauratievakonderwijs is in beweging. De huidige restauratieopleidingen zijn versnipperd en daarmee staat de kwaliteit onder druk. De restauratiebranche heeft de krachten gebundeld in het Platform Erfgoed Opleidingen. Met het project Centrum voor RestauratieTechniek werkt het platform aan een duurzame toekomst voor de restauratieopleidingen. Concreet komt er in 2016 een nieuwe niveau 4 opleiding Specialist Restauratie en voor de allround bouwopleidingen op niveau 2 en 3 opleidingen worden keuzedelen ‘Oriëntatie op restauratie’ ontwikkeld. Er wordt ook gewerkt aan een betere doorstroom van MBO naar HBO en WO, aan kwaliteitsborging en aan kennisdeling. Het project loopt tot 2018. Voor meer informatie: www.platformerfgoedopleidingen.nl

RCE wil in gesprek met jongeren

Nieuwbouwwerk is gestandaardiseerd, monumentenwerk is maatwerk. En dat laatste maakt het werken in de erfgoedsector zo aantrekkelijk. Dat is de strekking van wat de jonge timmerlieden, genomineerd voor Jong Erfgoedtalent 2015, zeiden. De RCE kan hier alleen maar mee instemmen. Kwaliteit, van mensen en van monumenten, heeft aandacht nodig. We voegen ook de daad bij het woord, bijvoorbeeld door veel aan opleidingen les te geven, een selectie van restauratie- en onderhoudsprojecten goed te volgen en door heel veel jonge mensen een stageplaats aan te bieden: in 2015 meer dan honderd! Graag gaan we het gesprek aan om ook innovaties een plek te geven in het monumentenwerk. Ideeën van zowel jonge als van doorgewinterde erfgoedtalenten zijn welkom.

Sam Hendriks

Sam Te midden van de houtkrullen in een prachtig monument aan de Lagedijk in Zaandam vertelt Sam Hendriks over zijn werk in de restauratie. “Zaanse monumenten zijn vaak helemaal van hout en dat maakt het hartstikke leuk,” zegt Sam. Tijdens zijn eerste stage bij Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs maakte Sam kennis met de Zaanse houtbouw en hij was meteen verkocht. Bart Nieuwenhuijs is een echte specialist in Zaanse houtbouw en dan met name gebouwen uit de 17e en 18e eeuw. Hij verzamelt historische materialen, die hij opslaat tot ze van pas komen bij een restauratie. Zo ook de spiltrap voor het pand aan de Lagedijk. “Bij een vorige verbouwing heeft Bart de trap gered uit de container”, vertelt Sam. “En nu is de trap dus weer terug.” Het pand is eigendom van de Elout Wytema Stichting, die Zaanse monumenten aankoopt en laat restaureren. De stichting stelt er belang in om opdracht te geven voor restauratieprojecten, zodat jongens zoals Sam opgeleid kunnen worden in het restauratievak. Sam heeft gezelschap op zijn klus: VMBO-er Jesse is twee weken op snuffelstage. Sam is enthousiast over Jesse: “hij

- VMBO-snuffelstage bij Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs
- MBO niveau 2 Timmerman bij Regio College - via Bouwmensen bij Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs
- MBO niveau 3 Restauratie timmerman bij Regio College via Bouwmensen bij Restauratiebedrijf Bart Nieuwenhuijs
- Beste Nederlandse restauratie timmerman bij de Skills Heroes Vakwedstrijd Restauratiemedewerker 2014
- Per september 2016 avondopleiding assistent-uitvoerder bij Regio College

vindt het hartstikke leuk. Eerst wilde Jesse meubelmaker worden. Maar, nu hij heeft gezien hoe leuk restauratie is, twijfelt hij. Zelf heb ik ook getwijfeld of ik naar het Hout- en Meubileringscollege zou gaan, maar als je echt wilt timmeren, is het het beste om een goed bedrijf te zoeken waar je dat kunt leren. Daar moet je een beetje mazzel mee hebben.” Na de zomer, als hij klaar is met zijn huidige opleiding, gaat Sam de opleiding assistent-uitvoerder volgen. Omdat hij dan ook als zzp-er aan de slag gaat (Bart Nieuwenhuijs heeft niemand in dienst, maar werkt met een kring van zzp-ers), wil hij graag leren plannen, calculeren en begroten. Het liefst wil hij nog lang samen werken met Bart in combinatie met eigen klussen. Over de geringe instroom van jongeren zegt Sam: “je hoort niet veel jongeren over restauratie. Het kan wel wat meer bekendheid gebruiken.” Daar heeft Sam gelijk in. Met zijn verhaal en dat van Koen heeft de restauratiebranche in ieder geval twee inspirerende voorbeelden voor jongeren, die voor hun beroepskeuze staan.

